

Л. П. Артеменко,
к.е.н., доцент
Національний технічний
університет України «КПІ»

ВПЛИВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ТА ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК КРАЇН

Анотація. В статті розкриваються сучасні напрями забезпечення високого рівня конкурентоспроможності та інноваційного розвитку країн Європейського Союзу. Сформовано принципи побудови та основні протиріччя європейської інтеграції. Наведено статистичні інструментарії, призначені для визначення рівня інноваційного розвитку та конкурентоспроможності країн. Проведено порівняльний аналіз міжнародних рейтингів країн за етапами євроінтеграції для визначення взаємозв'язку та основних характеристик країн з різними стадіями розвитку економіки. Доведено високий рівень кореляції між рейтингами «Ведення бізнесу» і глобальної конкурентоспроможності. Визначено критерії конвергенції, які стосуються цінової стабільності, дефіциту бюджету, державного боргу, стабільності національної валюти та відсоткових ставок. Розкрито сильні та слабкі сторони забезпечення конкурентоспроможності України. Сформовано пріоритети реалізації інноваційної політики Європейського Союзу та стратегії нарощення конкурентоспроможності України.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку світової економіки основою економічного зростання та міжнародної конкурентоспроможності в розвинених країнах стають технологічні інновації, пов'язані з розробкою та впровадженням високих технологій. Сьогодні якісний рівень та ефективність використання науково-технічного потенціалу, а також базова фундаментальна освіта в сукупності є визначальними чинниками формування нової економіки, яка характеризується такими кількісними показниками, як рівень інтенсивності виробництва, ринкова затребуваність, високотехнологічне виробництво та високотехнологічні галузі економіки в структурі ВВП.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження проблем міжнародної конкурентоспроможності країн світу знаходять відображення в роботах закордонних і вітчизняних вчених М. Гілберта, М. Портера, Н. Решера, С. Сельвестрова, А. Сухіна, А. Тоффлера, О.М. Алімова, О.І. Амоші, В.І. Ляшенка Я. Базилюка, І. Бураковського, О. Власюка, О. Гаврилишина, В. Гейця, А. Гальчинського, Ю. Гохберга, О. Гребельника, В.В. Дергачової, Я. Жаліла, Б.М. Кваснюка, А.І. Сухорукова, С. Пирожкова, Л. Федулової.

Виділення невирішеної проблеми. Світовий досвід свідчить, що науково-технічний прогрес в розвинених країнах світу виступає в ролі каталізатора соціально-економічного розвитку, надаючи позитивний вплив на подолання кризових явищ. В світових соціально-економічних процесах суттєво зросло значення нових знань і технологій. Інновації стали пріоритетом для всіх

розвинених країн, забезпечуючи левову частку їх економічного зростання. Наукоємні продукти та послуги дедалі збільшують своє домінування у світовій економіці. В умовах глобалізації економіки конкурентоспроможними можуть бути країни, які забезпечують сприятливі умови для ефективної інвестиційної та інноваційної діяльності. Тому, проблеми забезпечення високого рівня конкурентоспроможності та інноваційного розвитку країн в умовах євроінтеграції є актуальними для вітчизняної економіки.

Мета наукової статті. Метою даного дослідження є розробка напрямів забезпечення конкурентоспроможності України в процесі євроінтеграції на основі порівняльного аналізу міжнародних рейтингів.

Результати дослідження. Діяльність інтеграційних об'єднань в різних частинах світу дозволяє виділити загальні принципи їх побудови. Інтеграція є загальним проектом для усіх її учасників. Інтеграція зміщує баланс вигод і витрат глобалізації на користь країн - членів і нерідко створює пільгові умови для найбільш слабких учасників. Далі все залежить від самих країн: одним вдається використати переваги інтеграції, іншим - ні. Інтеграція вимагає поступовості. Шість країн, що підписали в 1957 р. договір про створення Європейської економічної спільноти (ЄЕС), готували перехід до митного союзу впродовж 11 років, до 1968 р. Спільний ринок (тобто вільне пересування товарів, послуг, капіталів і людей) оформився в ЄС до 1992 р. - через 35 років після утворення спільноти [1, с.20]. Шлях до валютного союзу зайняв більше 40 років.

Особливістю ЄС є поліцентрична структура, наявність декількох сильних країн приблизно одного розміру. Спочатку це були Франція, Німеччина, Італія, пізніше до них приєдналися Великобританія, Іспанія. Ця особливість - велика рідкість для регіонального угруповання нинішня ситуація в Євросоюзі далека від тієї, яка існувала в 1970-і і 1980-і роки. З п'ятнадцяти країн, що вступили в ЄС в 1995, 2004 і 2007 рр., тільки дві (Польща і Румунія) мають середню, за європейськими мірками, чисельність населення. З інших тринадцяти п'яти налічують від 8 до 10 млн. чоловік, а вісім - від півмільйона до 5,5 млн. жителів. Новий розподіл сил між великими і малими державами - членами серйозно ускладнює роботу інститутів.

Інтеграційним спільнотам, окрім розбіжностей між окремими країнами, притаманні наступні протиріччя:

1. між загальними і національними інтересами. При створенні Європейської спільноти з вугілля та сталі усі були згодні, що для успішного розвитку вугільної і сталеливарної промисловості необхідно усунути митні бар'єри в торгівлі. На практиці ж Франція і Бельгія намагалися зберегти митний захист національних шахт і металургійних заводів, побоюючись, що вони не витримають конкуренції з німецькими;

2. між національним суверенітетом і повноваженнями угруповання. У міру розвитку ЄС коло питань, які вирішуються наднаціональними органами, постійно розширюється, тобто національні уряди все частіше повинні підкорятися колективній волі, у тому числі інтересам інших країн-членів. Одночасно органи ЄС вимушені відходити від одноголосних рішень,

замінюючи їх голосуванням більшістю (простим або кваліфікованим). Інакше інтеграційне об'єднання може стати слабо керованим, втратити мобільність. Проте передача на наднаціональний рівень функцій, що традиційно зв'язуються з поняттями державності та суверенітету, завжди проходить дуже важко;

3. між прогресом інтеграції і цілісністю угруповання. У міру розвитку інтеграції виявляється, що частина країн не може або не бажає брати участь в нових проектах. У Євросоюзі проблема різних швидкостей уперше позначилася при будівництві валютного союзу, коли Великобританія і Данія обумовили своє право не переходити на єдину валюту. У 2010 р. у зону євро входило 16 з 27 країн ЄС. Великобританія і Данія не приєдналися до шенгенської зони, хоча її учасниками є Норвегія, Ісландія і Швейцарія, які не входять в ЄС;

4. між дієздатністю та правоздатністю угруповання. На практиці воно з'являється як розрив між планами керівників об'єднання та громадською думкою. Інтеграція, що успішно розвивається, припускає поступову передачу влади з національного рівня на наднаціональний. Це може викликати невдоволення населення, оскільки на високих стадіях інтеграції пересічним громадянам стає все складніше розуміти її цілі і правила. У результаті громадська підтримка інтеграції знижується, і перед керівництвом об'єднання виникає дилема: приймати рішення, не рахуючись з думкою населення (що суперечить принципам демократії), або обмежити темп інтеграції.

Міжнародними організаціями розроблено статистичні інструментарії, призначені для визначення рівня інноваційного розвитку країн, регіонів і галузей, зокрема: 1) система індикаторів “Шкала Інноваційного Союзу” (Innovation Union Scoreboard), призначена для оцінювання ефективності реалізації нової європейської стратегії “Європа 2020: Стратегія розумного, стійкого і всеосяжного зростання”; 2) індекс науково-технічного потенціалу як складова інтегрального показника оцінки рівня конкурентоспроможності країни (за методикою Всесвітнього економічного форуму). Відповідно до цієї методики, стійке економічне зростання країни залежить від трьох чинників: ефективності функціонування суспільних інститутів, інфраструктури, макроекономічного середовища, рівня розвитку охорони здоров'я, освіти, ефективності ринку товарів і послуг, ринку праці, фінансового ринку, розміру внутрішнього ринку, технологічного рівня, конкурентоспроможності підприємств, інноваційного потенціалу; 3) система показників оцінки інноваційної діяльності за методикою Організації економічного співробітництва та розвитку. Серед вищенаведених інструментаріїв значного поширення останнім часом набула система індикаторів оцінки стану розвитку інноваційного процесу та динаміки змін рівня інноваційної активності країн-членів ЄС. Ця методика дає змогу здійснити збалансоване оцінювання ефективності інноваційної діяльності окремих країн і визначити міру розриву між ними, а також використати результати аналізу для корегування реалізації інноваційної політики.

Проведемо порівняльний аналіз міжнародних рейтингів країн за етапами вступу в ЄС для визначення взаємозв'язку та основних характеристик країн з різними стадіями розвитку економіки (табл. 1). На стадії базового розвитку

(факторна стадія) фактором росту є мобілізація всіх виробничих факторів, що забезпечують стійкість макроекономічного середовища. При цьому ВВП на душу населення нижче 2 тис. дол. Перехідна стадія від 1 до 2, коли ВВП на душу населення від 2-3 тис. дол. США. Стадія керованої ефективності (інвестиційна стадія) акцентується на ефективному використанні світових технологій у внутрішньому виробництві, ВВП на душу населення від 3-9 тис. дол. США. До цієї стадії економічного розвитку віднесли країни: Україна, Болгарія, Грузія, Китай, Румунія, Сербія, Йорданія, Чорногорія. Перехідна стадія від 2-3 - ВВП на душу населення від 9-17 тис. дол. США. Фактором росту стадії інноваційного розвитку є створення власних технологій на основі високого рівня освіти, ВВП на душу населення більше ніж 17 тис. дол. США.

Таблиця 1

Міжнародні рейтинги країн за етапами розширення євроінтеграції 2014 р.

Рік вступу до ЄС / етап	Країни	ВВП на душу населення, 2013 р.		Глобаль на КСП (144)	Стадії розвитку економіки*	Індекс легкості ведення бізнесу (189)	Кількість реформ	Індекс інноваційної активності	
		тис. дол.	Місце в світі					індекс	група
1957	Нідерланди	47,634	13	8	3	28	2	0,63	ІнП
	Німеччина	44,999	18	5	3	21	0	0,71	ІнЛ
	Франція	43,000	20	23	3	38	1	0,57	ІнП
	Бельгія	45,384	17	18	3	36	0	0,63	ІнП
	Італія	34,715	26	49	3	65	3	0,44	ІнС
	Люксембург	110,424	1	19	3	60	0	0,65	ІнП
1973/ I	Велика Британія	39,567	22	9	3	10	2	0,61	ІнП
	Данія	59,991	6	13	3	5	0	0,73	ІнЛ
	Ірландія	45,621	15	25	3	13	0	0,61	ІнП
1981/ II	Греція	21,857	36	81	3	72	3	0,38	ІнС
1986/ III	Португалія	20,728	38	36	3	31	1	0,41	ІнС
	Іспанія	29,150	27	35	3	52	1	0,41	ІнС
1995/ IV	Фінляндія	47,129	14	4	3	12	0	0,67	ІнЛ
	Швеція	57,909	7	10	3	14	1	0,75	ІнЛ
	Австрія	48,957	11	21	3	30	0	0,6	ІнП
2004/ V	Естонія	19,032	40	29	3	22	1	0,5	ІнП
	Литва	16,003	44	41	2-3	17	2	0,29	ІнС
	Латвія	15,205	47	42	2-3	24	4	0,22	ІнСл
	Польща	13,394	52	43	2-3	45	2	0,28	ІнС
	Словаччина	17,706	42	75	3	49	0	0,33	ІнС
	Словенія	22,756	35	70	3	33	1	0,51	ІнП
	Угорщина	13,405	51	60	2-3	54	0	0,35	ІнС
	Чехія	18,858	41	37	3	75	1	0,42	ІнС
	Мальта	22,872	34	47	3	103	1	0,32	ІнС
2007/ V	Кіпр	24,761	32	58	3	39	0	0,5	ІнП
	Румунія	8,910	67	59	2	73	3	0,24	ІнСл
2013/ VI	Болгарія	7,328	70	54	2	58	0	0,19	ІнСл
	Хорватія	13,562	50	77	2-3	89	5	0,31	ІнС
Асоціація	Україна	3,919	91	76	2	112	8		ІнСл
	Молдова	2,229	107	82	1-2	78	3		ІнСл
	Грузія	3,605	95	69	2	8	1		ІнСл

Складено автором за [2, 3,4]

* 1 – стадія базового розвитку; 1-2 – перехідна стадія від 1 до 2; 2 – стадія керованої ефективності; 2-3 – перехідна стадія від 2-3; 3 – стадія інноваційного розвитку.

**ІнЛ – інноваційні лідери, країни, що мають індекс інновацій більше ніж на 20% від середнього в ЄС; ІнП – інноваційні послідовники, країни, що мають індекс інновацій близько середнього рівня, не більше 20% від середнього рівня ЄС, але не менше 90% від середнього рівня ЄС; ІнС – середні інноватори, країни, що мають індекс інновацій в діапазоні від 50% до 90% від середнього рівня ЄС; ІнСл – слабкі інноватори, країни, що мають індекс інновацій нижче на 50% від середнього в ЄС;

Розвиток економіки для етапів розширення євроінтеграції з I по V характеризується стадією інноваційного розвитку. Завдяки активній інноваційній діяльності та високій конкурентоспроможності продукції і послуг на світових ринках підтримуються високий рівень заробітної плати, високі стандарти життя населення, висока якість інституціонального середовища, чудова інфраструктура, ефективні ринки і високий рівень технологічних інновацій. На стадії 3 ключем до конкурентоспроможності країн названі "інноваційні чинники", а їх частка згідно концепції складає 30%. Частка "базових чинників" також рівна 30%. В той же час для реалізації конкуренції в умовах інноваційної моделі розвитку економіки частка "чинників ефективності" збільшена до 40%. В умовах інноваційної моделі розвитку економіки країна (Швейцарія, Сінгапур, США, Фінляндія, Німеччина, Японія) виділяється значними витратами компаній на виконання досліджень і розробок, добре розвиненою інфраструктурою для наукових досліджень, високим рівнем захисту інтелектуальної власності, прозорою та стабільною роботою державних установ, характерна раціональна бюджетно-фінансова політика, що дозволяє інвестувати великі кошти в освіту, інфраструктуру і зміст широкого ряду соціальних служб. У цих країнах державні установи відносяться до найкращих у світі, відзначаються передові позиції за рівнем розвитку охорони здоров'я, у сфері вищої і початкової освіти.

Дослідження показало, що розрив конкурентоспроможності серед країн-членів ЄС зберігається при спрямуванні зусиль на вирішення макроекономічних проблем Єврозони. Вплив економічної кризи та макроекономічної нестабільності простежується в Іспанії, Італії, Португалії та особливо Греції. П'яте розширення ЄС було значним за масштабами та якісними показниками. Вперше до ЄС вступили 12 країн, що дало приріст території більше ніж на 30%. Збільшення території, чисельності населення ЄС на 25%, сукупний ВВП збільшився лише на 6%. В 2004 р. в ЄС вступили 10 країн зі швидким ростом економік. ВВП на душу населення в цих країнах був вдвічі нижче, ніж в ЄС-15, розрив між 10% самих багатших та 10% самих бідних громадян ЄС збільшився в 2 рази [5]. ВВП на душу населення в середньому по ЄС після розширення знизився на 12%. В Польщі та Словачії рівень безробіття досягав 20%, в той час як в ЄС-15 всього 8%. Продуктивність

праці в країнах центрально-східної Європи була майже вдвічі нижче, ніж в країнах західної Європи.

Високий рівень кореляції між рейтингами «Ведення бізнесу» і глобальної конкурентоспроможності вказує на прямий вплив у підвищенні конкурентоспроможності національної економіки при покращенні та спрощенні ведення бізнесу в країні. Завдяки активній інноваційній діяльності та високій конкурентоспроможності продукції і послуг на світових ринках підтримуються високий рівень заробітної плати, високі стандарти життя населення, висока якість інституціонального середовища, чудова інфраструктура, ефективні ринки та високий рівень технологічних інновацій.

Менш розвинені держави (Болгарія, Естонія, Румунія, Португалія та Словенія) демонструють середньорічні темпи зростання значно вище ніж 5%, випереджаючи, таким чином, більш інноваційно розвинені країни ЄС. Такий феномен пояснюється гіпотезою конвергенції, а саме β - і σ -конвергенціями – одними з найбільш поширених її видів. Так, згідно з концепцією β -конвергенції, між країнами та регіонами відбувається процес “надолуження”, при якому найбідніші з них мають вищі темпи економічного зростання. Відповідно, σ -конвергенція виявляється, коли розбіжність рівнів розвитку економічних систем знижується в часі [6]. Критерії конвергенції (зближення) – умови, виконання яких дає державам ЄС право приєднатися до третього етапу економічного та монетарного союзу. Угода про ЄС визначає п’ять критеріїв конвергенції, які стосуються цінової стабільності, дефіциту бюджету, державного боргу, стабільності національної валюти та відсоткових ставок, а саме [7]: відношення державного дефіциту до валового внутрішнього продукту не повинно перевищувати 3%; відношення державного боргу до валового внутрішнього продукту не повинно перевищувати 60%; стабільність цін і сталість середніх темпів інфляції протягом одного року до проведення оцінювання, при цьому показник зростання інфляції не може більше ніж на 1,5% перевищувати відповідні показники трьох найкращих (з погляду цінової стабільності) країн-членів; довгострокова номінальна відсоткова ставка не повинна перевищувати більше ніж на 2% відповідні показники трьох найкращих (з погляду цінової стабільності) країн-членів; протягом щонайменше двох років і без значного напруження з боку відповідної країни нормальне відхилення величини обмінного курсу не повинно виходити за граничні значення, передбачені механізмом обмінного курсу країн-членів. Загалом гіпотеза конвергенції стверджує: якщо економічне становище країни чи регіону в початковий момент часу віддаленіше від становища стійкої рівноваги, то темпи їх зростання будуть вищими, ніж у тих країнах, які знаходяться ближче до точки рівноваги. Таким чином, у довгостроковій перспективі диференціація між країнами та регіонами може згладжуватися до повного її зникнення.

Звіти глобальної конкурентоспроможності Всесвітнього економічного форуму присвячені ґрунтовному аналізу факторів щодо оптимальних стратегій забезпечення конкурентоспроможності країн. При створенні індексу глобальної конкурентоспроможності до уваги береться складність економічних

процесів і пропонується агреговане значення великої кількості компонентів, кожен з яких відбиває один з аспектів конкурентоспроможності. В 2014 р. Україна зайняла 76 місце, чим покращила свій рейтинг на 8 позицій. Головні досягнення та перешкоди забезпечення конкурентоспроможності України наведені в табл. 2. Сильними сторонами конкурентоспроможності України є початкова та вища освіта, розміри ринків, деякі елементи інфраструктури. Слабкі сторони стосуються якості інституцій, інфраструктури, макроекономічного середовища, ефективності ринку товарів і праці, інновацій.

Таблиця 2

Сильні та слабкі сторони конкурентоспроможності України 2014 р.

№	Сильні сторони конкурентоспроможності	Місце в рейтингу	Слабкі сторони конкурентоспроможності	Місце в рейтингу
1.	Індекс надійності юридичних прав	11	Судова незалежність	140
2.	Охоплення вищою освітою	13	Захист інтересів міноритарних акціонерів; якість доріг	139
3.	Якість залізничної інфраструктури	25	Марнотратство у державних витратах Стійкість банківської системи	138
4.	Якість математичної і природничої підготовки	30	Вплив оподаткування на інтенсивність інвестування	137
5.	Охоплення початковою освітою; співвідношення зарплати та продуктивності	31	Ефективність антимонопольної політики	136
6.	Кількість абонентів мобільних телефонів	33	Право власності; надійність роботи правоохоронних органів; Вплив оподаткування на бажання працювати	135
7.	Індекс розміру внутрішнього ринку	37	Норма внутрішніх заощаджень (у % ВВП)	134
8.	Індекс розміру зовнішнього ринку	38	Здатність крани втримувати таланти	132
9.	Якість початкової освіти	40	Ефективність правової системи в оскарженні регуляторних актів	131
10.	Охоплення середньою освітою	41	Здатність крани залучати таланти	130
11.	Митні тарифи	43	Захист інтелектуальної власності	129
12.	Кількість телефонних ліній (на 100 мешканців)	45	Держава в розвитку кластерів (рівень розвитку бізнес-кластерів)	128

Складено автором на основі [2]

Стратегія «Європа 2020» встановлює бачення європейської соціально орієнтованої економіки та визначає пріоритети: розумне зростання – розвиток економіки, заснований на знаннях та інноваціях; стійке зростання: розвиток раціонального використання ресурсів, екологічно чистої й конкурентоспроможної економіки; усеосяжне зростання: стимулювання розвитку економіки з високим рівнем зайнятості, що забезпечує соціальну й територіальну цілісність. На сьогодні Європейська комісія визначила такі головні цілі [8]: 75% населення у віці від 20 до 64 років повинні бути працевлаштовані; 3% європейського ВВП мають інвестуватися в НДДКР; кліматичні (енергетичні) цілі “20/20/20” повинні бути досягнуті (включаючи зниження викидів до 30% за правильних умов); частка учнів, які покинули школу, не повинна перевищувати 10%; не менше ніж 40% молоді повинні мати вищу освіту; скорочення кількості людей, які можуть опинитися за межею бідності, на 20 млн. Для того, щоб держави-члени змогли адаптувати стратегію “Європа 2020” до своєї конкретної ситуації, Європейська комісія пропонує державам трансформувати цілі ЄС у власні національні стратегії. В Україні

потрібно провести велику роботу з корегування та трансформації регіональних стратегій, прийнятих на рівні областей.

Висновки

Модель оптимізації міжнародної конкурентоспроможності повинна ґрунтуватися на наявних перевагах країни та встановлювати пріоритетні напрями удосконалення конкурентних позицій держави на світовому ринку. В реалізації інноваційної політики в ЄС, потрібно виокремити: фінансову підтримку малих і середніх підприємств, як основний інструмент стимулювання інноваційної діяльності; взаємодію між університетською наукою та промисловістю у сфері трансферу технологій для забезпечення комерціалізації результатів НДДКР; державно-приватне партнерство, яке використовується для створення проривних технологічних інновацій та розвитку інфраструктури; єдину європейську стратегію підготовки компетентних фахівців для нових сфер діяльності.

Для України важливо зменшити розрив з країнами ЄС в інституційному, інноваційному розвитку та рівні життя. Стратегія нарощення конкурентоспроможності країни можлива за умови розбудови національної інноваційної системи та інституціонального середовища. Доцільним є інтенсивний розвиток кластеризації вітчизняних підприємств як одного з факторів, спрямованих на стимулювання інвестування коштів в інноваційну діяльність шляхом мінімізації транзакційних витрат, посилення державної підтримки науки, ризикових інновацій, експортної діяльності, створенням необхідної інфраструктури.

Список використаних джерел

1. Европейская интеграция / под ред. О.В. Буториной. – М.: Издательский Дом «Деловая литература». – 2011. – 720 с.
2. The Global Competitiveness Report 2014–2015. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2014-15.pdf
3. Doing Business 2014: Understanding Regulations for Small and Medium-Size Enterprises [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.doingbusiness.org/reports/global-reports/doing-business-2014>
4. Innovation Union Scoreboard 2014 [Electronic resource]. – Mode of access: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/policy/innovation-scoreboard/index_en.htm
5. Трибушная Е. Восточный экспресс // Корреспондент. – 15.11. – 2013. – С. 22 – 25.
6. Малик Я. Европейський Союз / Я. Малик, О. Киричук, І. Залуцький. – Л., 2006. – С. 610.
7. Перший етап модернізації економіки України: досвід та проблеми / О.М. Алимов, О.І. Амоша та ін. ; за заг. ред. В.І. Ляшенка ; ІЕП НАН України, КПУ. – Запоріжжя : КПУ, 2014. – 798 с.
8. EUROPE 2020: A strategy for smart, sustainable and inclusive growth. – Communication from the commission – [Электронный ресурс] – Режим доступу: <http://www.energy.eu/publications/EUROPE-2020-A-European-strategy-for-smart-sustainable-and-inclusive-growth.pdf>.

Артеменко Л.П. Влияние евроинтеграции на конкурентоспособность и инновационное развитие стран

Аннотация. В статье раскрываются современные направления обеспечения высокого уровня конкурентоспособности и инновационного развития стран Европейского Союза. Сформированы принципы построения и основные противоречия европейской интеграции. Приведены статистические инструментари, предназначенные для определения уровня инновационного развития и конкурентоспособности стран. Проведен сравнительный анализ международных рейтингов стран по этапам евроинтеграции для определения взаимосвязи и основных характеристик стран с различными стадиями развития экономики. Доказано высокий уровень корреляции между рейтингами «Ведение бизнеса» и глобальной конкурентоспособности. Определены критерии конвергенции, касающиеся ценовой стабильности, дефицита бюджета, государственного долга, стабильности национальной валюты и процентных ставок. Раскрыты сильные и слабые стороны обеспечения конкурентоспособности Украины. Сформированы приоритеты реализации инновационной политики Европейского Союза и стратегии наращивания конкурентоспособности Украины.

Artemenko L.P. Influence of European integration on the competitiveness and innovative development of countries

Abstract. In the article the modern trends to ensure a high level of competitiveness and innovative development of European Union. There are formed principles and basic contradictions of European integration. The statistical tools for determining the level of innovation development and competitiveness of countries are discussed. There is comparative analysis of the international ratings of European integration stages to determine the relationship of the basic characteristics of different stages of economic development. It proved a high correlation between ratings "Doing Business" and global competitiveness. The criteria of convergence regarding price stability, budget deficit, public debt, the stability of the national currency and interest rates are defined. There are opened strengths and weaknesses to ensure the competitiveness of Ukraine. There are formed innovation policy priorities of the European Union and increase Ukraine's competitiveness strategy.